

Tematické okruhy a témata závěrečných esejů předmětu **„Evropsko-americké vztahy 1945-2001“**

(přednáška na Historickém ústavu FF MU Brno, jaro 2007)

Seznam nabízí studentkám a studentům přehled témat a tematických okruhů ke zpracování závěrečných esejů. Na rozdíl od témat nabízí tematické okruhy větší možnost výběru z několika konkrétních problémů (rozdíl téma/tematický okruh může do značné míry předurčovat nedostatek domácí i zahraniční literatury k problematice). Užší témata lze rozšířit či dokonce kombinovat; není však vhodné je tematicky zdvojovat. Text obohatí, zaměříte-li se např. na roli určité osobnosti, sledování vývoje vybrané organizace a působení jejich členů anebo na sledování konkrétního problému v čase.

Je vhodné se odrazit z některé (či z několika) přehledových příruček, učebnic či syntetických textů uvedených v sylabu. Doporučuji využít veškerou v českém jazyce dostupnou literaturu, např. některé z řad „dějin zemí“ (jako edice NLN), monografie o problémech a osobnostech mezinárodních vztahů, periodika soudobých dějin a dějin mezinárodních vztahů, případně lze konzultovat i cizojazyčné elektronické materiály, ať již z databází anebo volně dostupné „on-line“.

Studenti, kteří preferují 19. století a 1. polovinu 20. století, se mohou inspirovat okruhy z konce seznamu. Po konzultaci lze zvolit i jiné téma.

1. Zformování brettonwoodského systému a nová struktura mezinárodních ekonomických vztahů (1944)
2. Selhání projektu Světové obchodní organizace (ITO) a vývoj GATT do počátku 60. let
3. Ukončení „lend-lease“ a americko-britské dohody 1945-1946. Keynes vs. White
4. Britská role v nástupu „studené války“ a vznik tzv. speciálních vztahů. Churchill a Labour Party (1945-1946, resp. 1949)
5. Velká Británie a tzv. Trumanova doktrína pro Řecko a Turecko (1946-1947)
6. Vývoj ve Francii a zahraničně-politický postoj Francie (např. opozice v jednáních o správě Německa, 1945-1947)
7. Západní státy a „německá otázka“ (1945-1948) (vč. např. berlínské krize)
8. Poválečný vývoj v Itálii. Vládní koalice, PCI a americká intervence 1948
9. Dimenze Marshallova plánu, evropské země a vznik OECC (1948-1952)
10. Ekonomické výsledky a účinky Marshallova plánu. Byla ekonomická pomoc nutná?
11. „Dunkirská“ smlouva a tzv. Bruselský pakt a jejich motivace
12. Role západoevropských států a USA ve zformování NATO. Diskuse kolem otázky vojenského zapojení USA
13. Struktura NATO a jeho řízení v kontextu americko-evropských vztahů (raná fáze)
14. NATO v kontextu vojensko-politických paktů konce 40. a 1. poloviny 50. let (vč. např. NSC-68)
15. Francouzští „internacionalisté“ (Monnet, Bidault, Schuman) a americká politika
16. Postava Jeana Monneta a jeho vliv na americkou zahraniční politiku (Monnetův intelektuální životopis do počátku 60. let)
17. Americká podpora USA evropské integraci a její důvody (od 50. do počátku 60. let)
18. Dopad korejské války na evropsko-americké vztahy (1950-1953)
19. Evropské země, USA a znovuvybrojení Německa (1950). Dopady Plevelova plánu na evropsko-americké vztahy (1950-1954)

20. Význam tzv. Pařížských dohod (1954). ZEU
21. Rozmístnění jaderných zbraní v evropských státech v 50. a na počátku 60. let a jeho důsledky
22. Britský postoj k integraci Evropy a USA (do 2. poloviny 50. let)
23. Ekonomické vztahy USA a Západní Evropy v 50. a v počátku 60. let
24. USA a problém britského členství v EHS (1956-1963 a později)
25. Spojené státy a slábnutí britsko-francouzských pozic na Blízkém východě (do poč. 50. let)
26. Spojené státy a „francouzská“ Indočína (1945-1954)
27. Role USA v suezské intervenci a dopady na evropsko-americké vztahy
28. Postava Charlese de Gaulla (DeGaullovův intelektuální životopis do poloviny 50. let)
29. Spojené státy, de Gaulle a francouzsko-americké vztahy (1958-1969)
- Nová role Německa
30. Posilování francouzsko-německých vztahů a jejich dopad na evropsko-americké vztahy (konec 50. až 70. léta)
31. de Gaulle a integrace Evropy
32. Spojené státy a evropská ekonomika na konci 50. a během 60. let
33. Vývoj NATO během 60. let a dopad francouzského postoje. Vojenská přítomnost USA v Evropě
34. Evropa a Kenedyho administrativa (krize a mnohonárodní síly)
35. Evropské státy a tzv. vietnamská válka
36. Evropsko-americké vztahy a rozpad koloniálního systému v Africe (např. Kongo, francouzská západní Afrika či Alžírsko aj.)
37. Nixon-Kissingerova zahraničně-politická koncepce a přehodnocení postoje k Evropě a integraci
38. Spojené státy a Ostpolitik
39. Evropsko-americké vztahy a evropská bezpečnostní struktura (KBSE)
40. Evropsko-americké vztahy a tzv. ropná krize
41. Spojené státy, Evropa a Blízký východ (na konci 60. a během 70. let)
42. Spojené státy a „demokratické revoluce“ v jižní a jihovýchodní Evropě (Portugalsko, Řecko a Turecko)
43. Evropská levice (tzv. eurokomunismus) a Spojené státy v průběhu 70. let a 80. let
44. Carterova zahraničně-politická koncepce a vztahy k Evropě (Německo a Itálie, Británie)
45. Problematika „jaderné rovnováhy“ v Evropě na konci 70. a počátku 80. let
46. Evropsko-americké ekonomické vztahy v 70. letech
47. Přístup Reaganovy administrativy a jeho dopady pro obranu Evropy (do poloviny 80. let)
48. Reagan a jeho evropští partneři (SRN, GBR, ale také Francie a Itálie)
49. Evropa a sovětsko-americké vztahy (od konce 70. do 2. poloviny 80. let)
50. Evropsko-americké vztahy a evropské mírové hnutí
51. Evropsko-americké vztahy a Třetí svět (zvl. Nikaragua, Libye, Libanon a Blízký východ)
52. Spojené státy a evropská integrace během 80. let. Rozšíření ES a oživení WEU
53. Spojené státy, Západní Evropa a proces sjednocení Německa
54. Evropsko-americké vztahy a tzv. Válka v zálivu (včetně vývoje a dopadu na NATO)
55. Spojené státy, západoevropské země a rozpad Jugoslávie (do 1996)
56. Bushova administrativa a evropská integrace po rozpadu tzv. východního bloku (vč. WEU, vzniku EU a EMU)
57. Evropa, Spojené státy a vývoj NATO v 90. letech. Problémy rozšíření a reformy
58. Clintonovy administrativy a evropská integrace (včetně problematiky rozšíření)
59. Spojené státy, evropské země a Kosovo (lze až do současnosti)

60. Evropské země, 7/11 a „boj proti terorismu“
61. Evropské země, USA a afghánská „operace“ (lze až do současnosti). Vztahy „out of area“ obecně
62. Evropsko-americké vztahy a cesta k válce v Iráku (do počátku roku 2003): úpadek transatlantických vztahů?
63. Evropské státy a válka v Iráku (lze až do současnosti)
64. Budoucnost evropsko-amerických vztahů

1. Odlišná ideová východiska Spojených států a evropských zemí
2. Vznik Spojených států a postoj evropských velmocí
3. Spojené státy a Francie v průběhu 19. století
4. Britsko-americké vztahy v průběhu 19. století
5. Postoj Spojených států k evropské koncepci „rovnováhy sil“ v 19. století
6. Vztah USA ke koloniálnímu systému evropských zemí; Evropa a Monroeova doktrína pro Latinskou Ameriku
7. Evropa a tradice amerického „izolacionismu“ během 19. století. Byly USA „izolacionistické“?

8. 1. světová válka a konec americké vojensko-politické „izolace“ (1916-1918)
9. Role Spojených států ve zformování versailleského systému. 14 Wilsonových bodů a Evropa, speciálně pak Střední Evropa
9. Francie a nezdar britsko-americké garanční smlouvy po skončení 1. světové války
10. Ekonomické garance Spojených států a problematika reparací
11. Ekonomická politika Spojených států v meziválečné Evropě (vyjma otázky reparací)
12. Vznik britsko-amerického spojení (1939-1941)
13. Geneze britsko-amerických spojeneckých vztahů během 2. světové války
14. USA a Francie během 2. světové války: geneze vzájemného vztahu
15. Zákon o „lend-lease“ a americké hospodářské dodávky během války